

Starosti prijazna univerza

Odziv na darilo staranja

■ **Nives Ličen**, izr. prof. dr., je zaposlena na *Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani*, raziskuje učenje v vsakdanjem življenju. Ukvarja se predvsem z biografskim učenjem v odraslosti, izobraževanjem starejših in skupnostnim izobraževanjem.

Starosti prijazne univerze so gibanje, ki je nastalo kot odziv na podaljševanje življenja. Tudi Univerza v Ljubljani sledi novostim, zato je bila ustanovljena Modra fakulteta, ki je skupnost starejših alumnov. Različne fakultete ponujajo programe za starejše in jih vključujejo tudi v medgeneracijske izobraževalne in raziskovalne projekte.

Izobraževanje starejših

Podaljševanje življenja je velik civilizacijski dosežek. Starost je darilo in starejši so vez med generacijami, je dejal papež Francišek, ki je letos razglasil svetovni dan starih staršev. Katoliška cerkev bo praznovala dan starih staršev vsako leto v mesecu juliju (*Messaggio del Santo Padre Francesco ...*, 2021). V sporočilu starejšim je papež dejal, da je v teh časih pred njimi pomembna naloga, da povezujejo generacije, gradijo skupnost in svet prihodnosti, povezujejo spomine in želje za bodočnost. Starejši naj prestopijo stereotipe in gradijo dialog (*Discorso del Santo Padre Francesco ...*, 2020).

Človek živi dlje, zato bo prihodnost drugačna, nove povezave in dejavnosti se razvijajo in se bodo razvijale tudi na polju vzgoje in izobraževanja. Tako kot digitalizacija leto za letom spreminja življenje, tudi dolgoživost prinaša nove vzorce življenja, ki jih učenje in izobraževanje objameta in podpirata. Danes spoznavamo, da se človek dobesedno uči vse življenje, še več, da z učenjem ohranja svoje sposobnosti. Dogaja se nekaj izredno zanimivega: znanost odkriva, kako se lahko ljudje zdravo starajo in naša civilizacija z vitalnimi starejšimi ljudmi veliko pridobiva.

Ker ima učenje zelo pozitivne učinke tudi na starejše in ker je bogastvo let bogastvo osebe in skupnosti, se oblikujejo nove možnosti za izobraževanje starejših. V slovenskem prostoru poznamo dejavnosti, ki so jih razvili *Inštitut Antona Trstenjaka*, *Slovenska univerza za tretje*

življenjsko obdobje, centri dnevni aktivnosti. V letošnjem letu nastaja nova praksa za izobraževanje in učenje starejših, ki izhaja iz globalnega gibanja starosti prijaznih univerz (Age-Friendly University (AFU) Global Network (b. d.)), ki sloni na temelju raziskav na tujih univerzah (Archer in Kops, 2020; Montepare idr., 2020; Talmage idr., 2016). Na *Univerzi v Ljubljani* je bila ustanovljena *Modra fakulteta* (Modra fakulteta, b. d.), ki združuje starejše alumne, to je bivše študente in študentke. Programi odgovarjajo na značilnosti 'nove starosti'. Stara se namreč t. i. 'generacija B' ali 'generacija *Baby boom*', ki se razlikuje od prejšnjih starejših.

Na *Modri fakulteti* bodo starejši študenti in študentke spoznavali sodobne teme, ki jih ponujajo različne fakultete: gibanje na *Fakulteti za šport*, umetnost in literaturo na *Filozofski fakulteti*, prijateljstvo na *Teološki fakulteti*, življenjske zgodbe na *Fakulteti za socialno delo ...*

Modra fakulteta

Starejši alumni in starejše alumne (60+) se lahko prijavijo v izobraževalne programe preko portala alumni UL. Vpišejo se lahko v naslednje programe:

- Mladi 100 let: zdravo podaljševanje življenja;
- Duhovna akademija »Prijateljstvo«;
- Gibalna vadba za kvalitetno starost;
- Vznemirljiva malenkost, imenovana lju-bezen: poti in stranpoti odnosov v starosti;



Foto: Peter Prebil

- Turistični/planinski vodnik po Sloveniji za generacije 65+;
- Začetni tečaj francoščine;
- ABC angleščine;
- Uvod v umetnostno zgodovino;
- Razvijam svojo komunikacijo;
- Popotovanja v svet glasbe;
- Kako razumeti glasbo?;
- Spregovorimo o demenci;
- Bralno-literarna pogovarjalnica (letni semester);
- Spoznajmo podcast (letni semester);
- Kažipot filozofije (letni semester);
- Življenjske zgodbe v objemu spominov (letni semester).

V tem študijskem letu potekajo skupinski programi, v naslednjih letih bodo razvita tudi svetovanja in potovanja. *Modra fa-*

kulteta je povezovalna skupnost starejših alumnov, ki bo razvijala tudi medgeneracijske programe, prispevala k pretoku znanja med generacijami, poznavanju starosti in staranja, razvoju vključujoče univerze in povezovanju starejših v družbeno okolje, starejšim bo omogočala dostop do programov, ki so namenjeni zdravju in dobremu počutju, ter do umetniških in kulturnih dejavnosti, ki jih razvija univerza.

Ključni del 'avanture življenja'

Starost je dolgo obdobje, traja 40 let in več. Je obdobje, enakovredno vsem ostalim življenjskim obdobjem. Italijanski psihater Andreoli (2021) je zapisal, da je starost zadnje poglavje v knjigi, ki osmisli celotno zgodbo, je ključni del 'avanture življenja', pri čemer so odnosi in dejavnost zelo pomembni za porajanje, razvoj uma in ohranjanje telesa. Vseživljenjsko učenje pripomore k temu, da starejši razvija svoje zmožnosti, vzdržuje kognitivne sposobnosti in socialna omrežja, prispeva k temu, da se gradi občutek polnosti, in celo k temu, da se porabi manj zdravil. Starosti prijazna univerza ponuja starejšim odlične možnosti za skupno soustvarjanje učenja in kritičnega mišljenja.

Starost je za nekatere povezana z boleznijo, za druge je dolgo obdobje blagostanja. Oboji se sprašujejo, kako živeti, oboji se sprašujejo, kako delovati v družbi, ki je še vedno obremenjena s 'starizmi' ali brezbriznostjo do starejših. Starejši ljudje se med seboj razlikujejo in zožitev starosti zgolj na bolezen je absurdna. Papež je starejšim, ki potrebujejo pomoč, dejal: »Niste le objekt pomoči, temveč ste dejavni protagonisti skupnosti.« (Il Papa ai preti anziani ..., 2021) Država mora poskrbeti za oskrbo tistih, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, vsi skupaj pa moramo razmišljati o vrednotah starosti, o prehodnih in formiranju v starosti in na vzgojno-izobraževalnem področju inovativno – skupaj s starejšimi – organizirati nove dejavnosti, ki bodo ustrezale sodobnim starejšim. Izobraževanje ima za starejše tako pozitivne učinke, da bi moralo biti dostopno prav vsem, organizirano na tak način, da je za različne skupine starejših prijetno in navdušujoče. ◀

modra fakulteta
Skupnost starejših alumnov
Univerze v Ljubljani

Enkrat naš, vedno naš.
Univerza v Ljubljani tudi v poznejših letih spodbuja študij in vključevanje ter povezovanje.

Vpisi v programe vseživljenjskega učenja!
Če ste zaključili študij na Univerzi v Ljubljani, imate več kot 60 let in še vedno gojite strast do znanja in spoznavanja, vas vabimo k vpisu v programe vseživljenjskega učenja Modre fakultete.

<https://www.uni-lj.si/alumni/>

alumniUL

Viri in literatura

- Age-Friendly University (AFU) Global Network (b. d.). Pridobljeno 15. 10. 2021 s spletne strani: <https://www.geron.org/programs-services/education-center/age-friendly-university-afu-global-network>.
- Andreoli, Vittorino (2021): *L'origine della coscienza*. Milano: Solferino.
- Archer, Walter; Kops, William (2020): Older Adult Learners: An Opportunity for Universities. V Maria Slowey; Hans Schuetz; Tanya Zubrzycki (ur.): *Inequality, Innovation and Reform in Higher Education: Challenges of Migration and Ageing Populations* (str. 251–264). Cham: Springer.
- *Discorso del Santo Padre Francesco ai partecipanti al I Congresso internazionale di pastorale degli anziani sul tema »La ricchezza degli anni«* (2020). Pridobljeno 15. 10. 2021 s spletne strani: https://www.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2020/january/documents/papa-francesco_20200131_congresso-pastoraleanziani.html.
- *Il Papa ai preti anziani: la vecchiaia non è una malattia, ma*

un privilegio (2021). Pridobljeno 15. 10. 2021 s spletne strani: <https://www.vaticannews.va/it/papa/news/2021-09/papa-francesco-lettera-preti-anziani-e-malati.html>.

- *Messaggio del Santo Padre Francesco in occasione della I giornata mondiale dei nonni e degli anziani* (2021). Pridobljeno 15. 10. 2021 s spletne strani: <https://www.vatican.va/content/francesco/it/messages/nonni/documents/20210531-messaggio-nonni-anziani.html>.
- *Modra fakulteta* (b. d.). Pridobljeno 15. 10. 2021 s spletne strani: https://www.uni-lj.si/alumni/modra_fakulteta/.
- Montepare, Joann; Farah, Kimberly; Bloom, Steven idr. (2020): Age Friendly Universities (AFU): Possibilities and Power in Campus Connections. *Gerontology & Geriatric Education*, 41(3), str. 273–280.
- Talmage, Craig; Mark, Rob; Slowey, Maria idr. (2016): Age Friendly Universities and engagement with older adults: moving from principles to practice. *International Journal of Lifelong Education*, 35(5), str. 537–554.